Coppye van een Discours tusschen een Hollander ende een Zeeuw.

De Zeeuw.

GOdt verleene u goeden dach mijn vrient / met oorlof/ van waer comdy?

De Hollander.

Godt verleene u desghelijcx mijn vrient/mijn comste is uyt Hollandt.

Zeeuw. Wat brenght ghy ons nieus vande Peys/wat dunckt u sullent dinghen van voortghanck zijn?

Hollander. Ick hoope Ja.

Z. Dat wil de Almoghende Godt gheven dat wy moghen vercrijghen een gewenschten Vrede die duyren mach.

H. Dat is wel ghesept/ghy Zeeuwen wenscht so veel datmen u qualijck sal connen voldoen.

Z. Hoe zoo.

H. Ghy begheert al veel dingen: t'verbodemen van Schepen/verstapelen van Goederen/ ick en weet niet wat al.

Z. Ja begintmen daer al van te handelen/seght ons doch wat.

H. Ic en weet niet bysonders/dan ick hebbe verstaen dat die van zijn Hoogheyts syde/seven Artijckelen overgegeven hebben die veel begrijpen/waer onder zijn drie hooftstucken/ te weten / vrye exercitie vande Roomsche Catholijcke Religie in dese Provincien/van vrye Navigatie so van d'Engelsche Natie als andere/gelijckt hier voortijts geweest is/vermangelinge van Steden/ eñ voort dat alle geconfiskeerde goederen sullen gerestitueert worden/eñ meer andere die ick niet al can onthoudẽ.

Z. Ghy hebt my alreede genoech gesept daer uyt ic verstaen can dat sy so veel eyschen/indient haer toegelaten werde/dat sy daer groot voordeel by soudẽ genieten/ ende ten is geẽ wonder al hebben sy groote naerstichept gedaen om tot een handelinge van Vrede te comẽ/want al dat sy met gewelt niet en hebben connen crijgen/ soecken sy met practijcken onder t'schijn van Vrede te crijgẽ/maer my verwondert dat sy comen eyschen dat ons tot groot nadeel soude strecken/gemerct men al geroepẽ heeft van haerder zijde/neẽt een Blanc/ Penne/Inct en Pampier en schrijft al wat ghy begeert/men salt u consenterẽ/ dits verde van daer/dat sy selfs eyschẽ.

H. Wel hoe/ist dat dan so onbillick?

Z. Ja/ist niet?

H. Seght my doch eens waer in.

Z. In drie puncten die gy my verhaelt hebt/eñ tvierde heeft mede syn misterie

H. Wel hoe/sout ghy dan geen vryhept van Conscientie willen toelaten?

Z. Dats mijn meeninge niet / God is een richter der Conscientien/die is vry/ maer de openbare exercitie vande Roomsche Kercken en moetmen geensins toelaten/oft wy mosten wel de Honden slachten / dat wy weder op wilde slicken dat wy uytghespoghen hebben/ende het ware oock te vergheefs dat wy met contracten inde overnemminghe van Steden te niete ghemaeckt hebben/dat ware dan al voor niet gheweest ende t'gewonnie ware verloozen/Ende merckt doch eens dit is t'rechte Wit daer die van't Pausdom naer schieten /want dit wederom de eerste oorspronck soude zijn van scheuringhe van Steden ende Provincien.

H. Seght my doch/hoe wout ghy dan daer in handelẽ/wout gy die vãde Roomsche

sche

sche ghesintheydt uyten Lande jaghen.

Z. Ia neen ick/ick en wil niemandt verjaghen / hoe sy van conditie oft gesintheydt zijn/dat wil ick Godt bevelen ende haren rechter laten zyn / als sy slechts in stilheydt by ons begheeren te woonen/ende gheen openbare exercitie/oft schandaleuse saecken en ghebruycken/wat can ons haer bywoonen hinderen/het can gheschieden dat Godt gelieve zijn gratie aen haer te verleenen/ dat sy bekeeren sullen van hare feylen en abusen/want hy is almachtich die S. Paulus ende bekeeren die nochtans een vervolgher was.

H. t'Is wel waer/maer daer isser so veel in Hollandt die soo perciael zijn/oock veel rijcke ende ghequalificeerde persoonen/die sullen hier toe seer qualijck connen verstaen/want sy noch daghelijcx ghewoon zijn haer exercitie te ghebruycken/jae de principaelste ende oock meest de Advocaten van't Hoff selfs.

Z. Godt betert/ t'waer te wenschen / ende Godt te bidden/ dattet anders ware / want het soude een groote gherustheydt ende eenicheydt maecken in't Lande over de ghenerale Unie.

H. Maer wat raet / dit is qualijck te beteren.

Z. Daer waer noch wel eē goede eñ bequame middel om hier in wat te versiē.

H. Wat middel/laet hooren.

Z. Dat sal ick u segghen / Indien de Heeren Staten Generael verboden/datter niemandt syne kinders anders nergens en vermochten te laten studeren/noch tot eenighe Promotien mochte comen / dan in onse Scholen van Leyden / Franeker / ofte in andere ghereformeerde Scholen / ende indien anders bevonden werde/dat op verbeurte van haer erffenisse.

H. Mijn vrient dit is al over lange verboden geweest/maer niet so strictelijck/ wat helpet al doēset met die inde Regieringe sittē/de vriendē doent/oft alsser eenige rijcke kinderen onder voochdije comē te staen/ so doent de voochden/oomen/moeyen/nichten oft neven/die wat ghesechts oft naer maechschap daer van zijn/ende Paus ghesint zijn/ende t'wert wel dikmael gedaen sonder weten vande moeders.

Z. Jae maer ick wouder sulcken pene op setten / dattet wel ghelaten soude werden/ende wilde daer soo scherpelijcken toesicht op laten hebben / ende doen oock die daer oorsaecke van zijn/soo veel verbeuren/dat sy het wel wachten sullen t'selve te beghinnen / ende wilde daer beneffens verbieden / datter niemandt staet oft officie soude moghen bedienen / die hier in contrarieerde.

H. Ick moetet bekennen / ten waere niet quaet maer oock seer dienstelijck voor de Scholen alhier / ende het soude oock strecken tot een groote versekertheydt van het Landt, want de Iesuwyten sullen seer pooghen om de rijckste luyden haer kinderen tot haer devotie te crijghen/ daer door t'Landt naermaels wel soude perrikelliteren/ want de Gheestelijckheydt en sal niet stille zijn/om haren ouden aert te thoonen/want de Exster en can niet wel syn hippelen laten.

Z. Dats waer/d'experientie daer van hebben wy hier te lande ghenoech ghesien inde Pacificatie van Gent/ende in d'onderhandelinghe tot Ceulen/als wy op haer t'beste meynden te betrouwen/so werden wy aldereerst bedrooghen/ghelijck dat gheblekeen heeft dat heel Arthoys/Henegou/ Vlaendren/ en Brabandt afvallich ghewordden zijn het is noch al in versche memorie om al heel in vergetenheyt te stellen/en om een goet betrouwen daer van te hebben / maer ten is anders niet dan om d'oude practijcken wederomme in't werck te stellen.

H. Maer

H. Maer seght my doch eens/wat hinder ist die van Zeelandt de Navigatie toe te laten/ ghelijckse voortydts plach ghebruyckt te worden/ende dat sy soo heftigh begheeren de verbominghe.

Z. Mijn vrient ten is die van Zeelant niet alleen hinderlijck/maer oock Hollant en Vrieslant/ende dat om dat sy kleyn van lant zijn / ende daer toe seer lastigh/insonderheyt d'Eylanden van Zeelant/want die gestadich de Zee tot een vyant hebben/waer door sy beswaert zijn met lastighe Dyckagien/ende oock dickmael met grontbraecken en vallen/so datse ten tijden van Papse verachte Landen zijn/ende en zijn nerghens na te vergheliicken by Brabandt oft Vlaenderen / ende dat door haer sware ordinarie lasten/daerom gheacht voor geen Lant. So heeft dan Godt Almachtich ghelieft/in dese tijden dit Eylandt wederom door de Zee grootelijcx te beneficeeren met een heerlijcke Privilegie van Schip-vaerdt ende Negotie / deur dien dattet al verbodempt datter arriveert: dese Privilegie hebben sy van Godt ende door feytē van Wapenen verckregen/Ick swijge dat sy die al van outs hebben ghehadt/maer datse in dese tijden door den Troubel vervallen waren/daeromme so willen sy de selve nu mainteneeren als een verckregen recht/ende dat om geen occasie te zijn van haer eyghen verderf/het welcke die van Hollant ende Vrieslandt oock wel ghewaer werden souden/ insonderheydt die haer met de Zee-vaert gheneeren/ende die gheduyrende dese Oorloghe opghecomen zijn.

H. Soude dan de Pays hier alleen om achter moeten blijven/ dat waer te cleynen saecke/ende het soude oock die andere Provintien en Steden die gheen genut daer van en hebben doen murmureren/Insonderheydt die van Gelderlandt/Over-Ysel/Utrecht ende d'Ommelanden/met die Frontieren/ende die daghelijcx door d'Oorloghe beschadight worden.

Z. Ick bekenne wel dattet haer swaer vallen soude / ende niet garen daer van hooren noch veel min souden willen zien/maer toch soo behoortmen noch veel min een accoort aen te gaen met zijn Vyandt tot schade ende verderf van zijnen Broeder ofte Gheunieerde die als Broeders zijn / jae dat naemaels oock soude strecken tot haer eyghen schade ende verderf / men moet oock gheen oorsaecke zijn van een nieuwe scheuringhe / want het soude een al te schadelijcke ende jammerlijcke sake zijn indien daer wederom een scheuringhe quame.

H. Maer wat schade condet toch haer zijn / want sy souden in vreden zitten ende van gheen swaricheydt weten.

Z. Dat sal ic u seggē/Ist daer mede al genoech als ghy slechs dē schijn vā Pays hebt/de Pays can wel verworwē worden/maer noch veel eer gebroken/wantmen lichtelijc occasie daer toe vinden can/alsmen voordeel siet: Merct ghy niet op de lose practijcken ende inventien die de Coninck van Spangien ende de zijne gewent zijn te ghebruycken/also sy de gelegentheyt vant Lant seer wel ervaren zijn/ soeckende toch anders niet dan alle middelen om ons te berooven daer wy ons beste profijten by ghenieten eñ best by varen/om ons tot scheuringhe te brenghen: d'welck aen al haer doen wel gebleecken heeft eñ noch daghelijcx blijckt/in sulcker voeghen als sy best connen te wege brengen en inventeren / gelijck dat wel gebleecken heeft aen de valsche practijcken van arrestē in Spangien van alle onse Schepē ende Cooplupden goederen aen te slaen/ ons varende volck op Galeyen te bannen/eenige te verbranden/andere inde uyterste miserie te laten sterven ende vergaen: Dat niet ghenoech zijnde/hebben boven diē de alderuyterste wreetheyt gebruyct diemē bedencken

ſien mach ende noyt gehoort en zijn/over arme ongewapende perſoonen/Viſſchers ende Harincvaerders inde Noortzee zijnde/hare Schepen inde gront gebOort/ghebrant/ende alſo d'arme luyden laten verdrincken en verſmoren / ende dit al om ons Cooplupden/Viſſchers eñ Boots-volck te doen deſpereren/om met ſulcken middel ons te berovē van onſe Negotie ende Schipvaert/ ofte ten minſten een ſcheuringhe onder ons te brengen/ende alſo ons dan te vermeeſteren/ maer ten heeft hem al niet gebaet noch veel min geholpen(God ſy loff)maer meerder vyanden verwerckt: Hoe can hy het dan beter doen/dan t'ſelve te weghe te ſien brenghen deur middelen van Pays/want ſy daer nu gheen ander bequaemheyt toe en hebben/gemerckt ſy gants berooft ſyn van Equipagie ende Varend-volck / ſoeckende met deſe middeler tijdt de ſelve wederom te queecken/om als metter tijt voorraet te moghen crijghen van Schepen eñ Volck/ende alſo ons eens onverſienſte op het lijf te vallen/ende nemende voort alle occaſien waer/ als wy op't ſwackſte ſouden zijn/dan ſoudent d'andere Provintien ghewaer worden ende mede becoopen/maer dan te ſpade beclaghen.

H. Maer ghy hebt al te ſwaren Hooft ende ſorght al te verde / den Conick van Spaengien en ſoude dit niet derven doen upt vreeſe vanden Coninck van Vranckrijck ende den Coninck van Groot Brittannien/ die ſullen onſe geallieerde zyn/ ende ghenouchſaem als Borghen.

Z. Ick antwoorde daer op dat Coninghen en Vorſten ſterflijck zijn:ende de tijden veranderlijck/het is een goet fondament datmen eerſt by hem ſelfs maect/ende ghelijcmen ſeyt voor een ſpreecwoort/ t'pant byder minne te bezitten is de ſekerſte Borge/ende tis goet de Panne byde ſteele te hebben en t'Meſſien by den Hecht.

H. Ick hoore wel ghy ſoudt op de Coninghen gheen fondament willen leggen:

Z. Naeſt Godt ick ſoude immers/en houde de Ligue voor een heel goede ſake/ want tisgoet vrientſchap met rijcke ghebueren te hebben / maer ick houde vooreker dat deſe Potentaten/wel onderrecht zijnde/ſelfs gram weſē ſouden/dat wy ons voordeel wech ghaven aen de Coninck van Spaengien tot onſer ſchade ende verderff/want ſy het Ooghe op ons houden om onſe Equipagie ende clouck Boots-Volck/die ſy ter noodt in haren dienſt ſouden moghen ghebruycken.

H. Noch en ſeght ghy my niet / ſoude de ſaecke van't verbodemen ſo grootelijcx als ghy u ghelaet tot u verderf zijn?

Z. Jaet voorwaer/ niet alleene tot onſe / maer oock tot verderf van Hollandt/ Vrieſlandt/ende voort vande gantſche Generaliteyt.

H. Waer in toch/ ick ſoud't gaerne hooren.

Z. Dat ſal ick u ſegghen/ende dat in twee ghewichtighe ſaecken.

Ten eerſten ſoudet een oorſake zijn datter veel Coopluyden ſouden vertrecken/ ende als die vertrocken/ſo ſouden die Schepen ende de Varende man volghen/ende daer naer den Ambachtſman/want deſe drie ſtaten aen malcanderen zijn hangēde/ende alſdan en ſalt den Lantman ende andere Winckelieren niet mede gaen/het welck een oorſaecke ſoude zijn van ontblootinge ende verhuyſinge van veel volcken waer door de Steden Neerring-loos ſoude werden eñ de Huyſen onverhuert/ſo dat dicmael de ſelve de oncoſten niet waerdich ſoude zijn/En ware dat niet groote ſchade ende veel verlies/Jae men ſoude ſo doende wel werender handt byſter werden/ want goet te hebben eñ geen genut/ is een groote miſerie/daerom moetmen in tijts ſyn beſte doen om t'ſelve te behouden / ende de middelen daer het welvaren van comt/ende met alle neerſticheyt daer teghen zijn die t'ſelve ſoecken te berooven.

Ten

Ten tweeden so soudet oock tgantsche lant seer tegen gaen alſo onſe partije ſonder cost seer gesterct soude werden daer sy heel van berooft zijn. Te weten van equipagie groote ende cleyne Schepen ende van Bootsvolck/die seer soude toenemen/ende soo daer eenige veranderinge quame soude ons seer swaer vallen om die te resisteren/gegelijck dat wel gebleecken heeft ten tijde vande slach van Bergen eñ op meer ander plaetsen/Daeromme moetmẽ voor al versorgẽ niet alleen voort' particulier/ maer tot dienst eñ proffijt vande Generaliteyt/ datmen de equipagie soeckt in esse te houden: So is dit dan de principaelste middel/ te weten/de verbominghe vande schepen die uyt oft inde landen over zee syn varende/dat de selve sullen ontlost ende ontladen werden sonder de binnelantsche stroomen ofte rivieren te mogen ghebruycken dan met binnelants vaerders/tsy Smacken/Heuden/oft Schuyten/so eñ daer de Coopluyden best by gedient sullen syn / hier door en sult ghy niet alleene houden u Cooplupden/maer sult daer mede houdẽ / sonder slants cost / een groote Equipagie van groote eñ cleyne Schepen/so buyten als binnelants vaerders/ ende in groote overvloedicheyt van Boots-volck ende varende luyden die t'Lant altijt in haer devotie ende dienste sal hebben als den tijt ende noot soude moghen vereyschen / ende so behout ghy oock de Neeringe ende Negotie binne-slants: dit is een hooftstuc dat niet alleen particulier/maer t'Lant int generael aengaet/ daer op wel staet te letten/soo datmen gheen saecke en behoort aen te gaen ofte te consenteren/die strecken soude tot s'Lants verderf/ende twaer oock een groote schande daer over ons Nacomelingen voor Godt souden protesteren / indien wy hier van weken ende dese heerlicke Privilegie wech gavẽ/die wy door Godes genade so bloedich vercregen hebben ende alle Potentaten soudent ons oock een schande nae spreken.

H Ghy seght wel de waerheydt ende t'waer seer goet datment soo conde crijgen maer ghy sult vrije Landen zijn/waerom en salmen niet vry over al moghen reysen en keeren ghelijck men plach te doen.

Z Ghy seght wel vrije Landen/wy sullen oock eyghen landen zijn daer niemant te segghen sal hebben dan onse Heeren/die daer Wetten stellen sullen tot dienste ende voordeel van t'Ghemeene Landt/ ende zijn't haer eyghen Landen/so zijn't oock haer eygen Wateren/Stroomen/ende Revieren so verde de Zee streckt/en haer uyterste palen binnen-slants / daer sy hebben te ordonneren t'gheene is streckende tot welstant der Republijcque/ ofte te vergeefs souden sy den Tijtel voeren van eygen Landen/ende t'soude zijn maer eenen ydelen naem ofte tijtel/by comparatie/t'waer al even eens of ic een Proces hadde tegen een mijn partije/teweten/ of ic een Boomgaert hadde ende in possessie waer ende de vruchten genote/ende dat den Rechter by vonnisse verklaerde dat mij de Boomgaert deuchdelijcken toe quame/dat ick oock de possessie soude blijven behouden/ maer dat mijn partije de vrucht ẽ daer van soude comen plucken en ghenieten/ waer dit niet een onbehoorlijc ende spottelijc vonnis/soudet oock niet occasie geven om vorder t'appelleren/ ende een rechte oorsake zijn om in meerder twist en querele te gheraecken?

H. Ba jaet ghewisselijck.

Z Dat soude ick oock wel meynen / met niet minder occasie hebben de H. Staten Generael dit recht van verbominghe oock voor te staen / op datse den Boomgaert behoudende/de vruchten oock ghenieten moghen/ en so gheheel in possessie te blijven ghelijck sy nu langhe tijdt gheweest hebben/ insonderheydt van den incomst ende uytvaert daer de Inghesetenen niet vryer zijn als de vreemden.

A ij H. Wel

H. Wel hoe / woudt ghy die Licenten oock noch houden?
Z. Dat en is mijn meninghe gheensins / ick soude voor goet vinden dat de
handelinghe vande binnen-lantsche vaert tusschen beyden souden zijn ghelyckse
hier voortijdts in ouden tijden gheweest is/ dan ick bevele dese saecke de Heeren/
want ick meyne/wat de binnelandtsche vaert belanght/datter cleyne swaricheyt
in is/ende datse oock wel ten besten comen sal.

H. Wel seght my eens / wat dunckt u vande vermangelinghe van de Steden?

Z. Maer wat Steden zijn't die sy vermanghelen souden?

H. Ick en wetet niet wel / maer naer ick verstae / soo soudent de Steden
ende Forten in Vlaendren zijn.

Z. Ja dat docht ic wel/mijn dunct dat sy de Paerde-tuysschers slachtē/die ga-
ren een goet paert voor een quaet hadden/wat souden sy doch daer teghen geven?

H. Ick vermoede eenighe Steden in Gelderlandt.

Z. Ick peys dat oock/ sy souden garen Coper voor Goudt gheven/ja conden
sy maer lappen daer voor gheven/ sy soudent ghaerne doen/al soudender blauwe
ooghen naer volghen/want daer blauwe vinghers aff comen en ghunnen so ons
niet/ sy souden ghaeren een voester kint uyt-hylicken voor een die sich selven wel
can voeden en ryckelijck de cost waerdigh is.

H. Maer naer dat ick hoore / sy brenghen voort dattet buyten onse Provin-
tien is/ ende dattet Vlaenderen toebehoordt.

Z. Conden sy ons payen t'waer voor haer ghenoech / Vlaenderen en behoort
niet meer toe dan't nu en heeft / want syn wy tot het eene gherecht / niet te min
en is ons gherechticheydt tot het ander / want ons plaetsen strecken soo verde/
als wy ghebiet over hebben / ende soo verde als ons de palen van Godt ghestelt
ende ghegheven zijn/die beter ghestelt zijn/ als sy ons ghegunt worden: want con-
den sy die met schoon praten tot haer ghecrijghen / sy souden meer victorien heb-
ben/dan of sy daer thien jaeren om gheoorloght hadden.

H. Wilt ghy't dan al tot uwen wille hebben / want daermen handelt tot Ac-
coordt / daer en hebben de partijen aen weder-zijden haer wille niet / men moet
mede wat doen om ghevoughs wille.

Z. Dats waer/alst niet en strect tot groote schade/maer al haer versoec en strect
niet anders dan tot onse groote nadeel ende verderf/ gemerct t'Sluyse gat de be-
quaēste haven is/om ons daer mede in alles te beschadigen/gelijck d'experientie
t'selve metten Galeyen genoech betoont heeft/ende die d'oude Historien oock wel
doorleest/die sal bevinden/wat schade die van Hollant ende insonderheyt Zeelant
van dese havenen dicmael geschiet is. So dat eē recht lief-hebber van dit lant/die
en sal geensins verstaē connē/datmen hier vā (met d'appendentie van dien) inder
eewicheyt soude cederen/tsy in wat manierē het soude mogen zijn/t'waer ooc een
sake daer zijn Ex. een memorie deur soude verliesen/ want nu so sullen ons naeco-
melingen seggen: hoe comt dat wy daer Steden in Vlaenderen hebben? so salmen
seggen/Godt heeft ons Provincien so veel verrijckt door die wijsheyt die hy onsen
Prince Mauritius gegeven heeft/die door een inventie vont/als dē vyant eenig-
steden quā belegeren/so bolwerckte hy hem buyten de stat tegen den vyant. Dae
omme zijn wy nu oock buyten de Provincien ghebolwerckt/op dat wy niet subij
overvallen souden werden/ want dese steden en forten / bolwercken en vesten zijn
om goede wacht te houden/om altijt op zijn hoede te zijn/ daerom ons partije di
soeck/

soeckt te behinderen/ende men siet merckelijck / dat sy met alle vlijt ons daer van soecken te berooven/van ons voordeel ende dat om t'selve voordeel te vercrijgen.

H. Maer dit sal oock een voester-kindt zijn / want ghy sult daer altijdt Garnisoen moeten houden.

Z. Dat is waer/maer dit ghebraedt sal hem selfs wel droopen / want wy sullen altijdt Garnisoenen moeten houden/ soo ist beter op den bodem van onse partye/als op onsen bodem/ende men mach t'selve oock niet te wel doen versekeren/ want onse partije daer altijdt op loeren sal / want hy't lichtelijck te Water en te Lande bespringhen can/ en dit behoudende / kan hy ons soo haest niet beschadighen/ t'beneemt oock syn actie te maecken / dat syn stromen hier of daer souden moghen strecken/daer haest een querele uyt soude moghen rijsen.

H. Wout ghy dan noch yet maecken tot meerder versekeringhe?

Z. t'Waer wel noodigh / maer het soude hier te lanck vallen / om alles in't breede te verhalen / dat vereyscht oock wel eenighe van die in een Caertgen afgestelt werden/ghelijck ick conde mercken/comende van Sluys naer Isendijck.

H. Seght ons daer mede wat van.

Z. Hebt ghy daer oock mede gheweest?

H. Neen ick.

Z. Soo en can ick u alle dinghen soo niet uytlegghen /doch soo sal ick een weynich met de vingher aenwijsen.

Eerst so dunct my dattet niet goet ware/ datmen soude toelaten/ datter eenighe groote Schepen over Zee varende/ter Sluys lossen oft laden souden /ende dat uyt reden / dattet een Frontier plaetse is / die lichtelijck verrast ofte versubtiliseert soude moghen worden / met eenighe interprijsen / want wy hebben exempel ghenoech aen't Schip te Breda / daerom waert goet oock gestadich te water wachte te blijven houden/boven dien behoortmen t'Casteel beter te versiẽ/ende te verstercken/Ende om t'Landt van Oosbrugh en Casant te versekeren/so waert niet quaet datmen een nieuwe vaert ofte wateringhe maeckte/ beghinnende vande zuyt-zijde van Isendijck/ rayende lancx den ouden dijck / tot de Schans van Oosbruch toe/ ende aldaer springhen tusschen de Schanse ende Oosbruch inde oude reviere/ende dat op de wijde ghelijck hen de riviere aldaer presenteert/ende soo diepe/datter op leech water vlot waer/ ick en twijffele niet/het soude weder een lopent water worden/ghelijck't eertijdts aende noortoostzijde van Isendijck gheweest is/of so t'selve niet wilde succederen/so mochtet een staende gracht blijven/dit soude een groote verseeckertheyt zijn voor de toecomende bedijckte polders.

H. Dit soude soo veel costen/ dat de cost de gheneghentheydt sal doen vergaen.

Z. Ten soude soo grooten cost niet zijn/ men hoefde maer eenen dijck te maken eñ dat soude de polders oft tlant aẽ wedersydẽ moeten becostighen/in forme/oft sy nieuw dicagie leydẽ/en oft sy de costen alleen niet mochten verdragen/wat soudet de Generaliteyt schadẽ/haer hier in te bate te commen/twaer om een jaer tẽ doen want t'soude de moeyte eñ intrest wel betalen/ ende dat om de verseeckertheydt en gerustheyt vã't lãt eñ de heele Republijcke/ die altijt voor toecomende swaricheyt moeten sorge dragen/ eñ dat int principael op de frontierẽ van t'lant. En sietmen niet wat een groote neerstichheyt dat onse partije doet om te vercrygẽ tgeen dat sy niet en hebben/eñ dat om in toecomende tydẽ daer mede op haer voordeel te mogen geraecken. So veel te naerstigher behooren wy te zijn/om te behouden ende te verseec-

versekeren t'gheene dat ons Godt ghegheven heeft om gheen schade in toecomende tyde daer door te lyden: Seght my toch eens / soecken sy oock niet te hebben de Stercksten ende Steden die in Brabandt gheleghen zyn.

H. Daer en staen sy soo seer niet nae/ om dieswille dat de selve particuliere Heeren toecomen.

Z Dat gheloove ick seer wel / ghemerckt zy daer van een goede opinie hebben/ dat sy die wel metter tydt tot haer devotie soude moghen cryghen / uyt reden dat d'eyghen Heeren de verkiesinghe van haere Magistraet hebben ende meer andere authoriteyt die d'Ondersaten altyt subject staen, waer uyt lichtelyck veranderinge conde comen/ insonderheyt daermen t'beste betrouwen niet van en heeft/ oft ten ware dat de Staten Ghenerael dit alleen aen haer hielden / behoudentlyck / dies dat d'eyghen Heeren de proffyten han hare Heerlyckheden trecken

H Maer dat en kanmen niet doen uytwysende de oude Privilegien.

Z. De Heeren connē daer wel een bequamer middel in vinden dat sy altydt behoudē de hoochste authoriteyt om aldaer wetten te stellen over de Borgerlycke en Kerckelycke ordonnantie/ eñ ooc de verkiesinghe vande Magistraet/ eñ dat om reden die gewichtich ghenoech zyn/ die my hier niet lusten te verhalen / maer so veel wil ic seggen/ indien men d'eygenaers volcomen ende de hoochste authoriteyt gave dat sy de selve stedē genoech afhandich soude zyn/ al is dat ons partye de selve van ons niet en bedingt/ insonderheyt als sy aldaer hadden de openbare exercitie vande Roomsche Religie/ ende boven dien den vryen deur-vaert/ mitsghaders de Haven van Sluys/ Aerdenburgh/ Isendyck eñ voort alle d'appendentien van dien. So mochten wy dunckē dat wy de Roeren van ons Schepē wech gavē/ de sleutels van onse Cantoorē/ eñ de Casteelen van onse Provinciē/ d'welc immers wel t'Corē vande Meulē geweest soude zyn/ eñ t'Broot uyt den mont. So warē wy wel waerdich van een yegelyck bespot te zyn/ want dit is de rech te sake daer sy op loeren/ want uyt alle haer handelinghe canmen wel bemercken waer toe de selve is tenderende.

H. Ick en weet dan niet hoe wy wel tot eenen vasten Pays ende Vrede sullen comen/ willen wy niemandt betrouwen. (toe sien.

Z. Die meermael bedrogē is die heeft altyt vreese/ daerom en canmē niet te wel Ist saecke dat sy den Pays so seer soecken als sy haer ghelaten/ waer toe soecken sy alle dese middelen om ons te berooven daer wy by bestaen ende versekert zyn ende aff moeten leven/ willen sy van ons noch trecken/ t'ware beter dat sy ons noch suppleerden ende ghaven/ want sy hebben een ryck Potentaet tot eenen Heer ende Meester diet soo nauw niet en staet/ om een arme Republycque te beroven/ ende indien datse ons noch suppleerden ende ghaven ons begheerte ende al ons versoeck/ sy souden van ons wech nemen alle oorsaecke van suspitie / ende het soude een bequame middel syn om beter betrouwen van haer te cryghen/ waer deur soude groyen meerder vriendtschap ende liefde.

H. Dat ware voorwaer wel te wenschen ende Godt almachtich te bidden om een eeuwighen / vasten / zalighen Vreede / ende dat wy aen weder-syden mochten verlost werden van dese sware bloedige Oorloghe. Wel t'is tydt dat wy scheyden ick moet myn reyse vorderen / ick wil u adieu segghen.

Z. Wel adieu/ Godt de Heere wil uwen leytsman syn/ ende gheven dat het alles mach gheschieden tot zynder eeren ende tot een zalighe gerustheyt. Amen.

E I N D E.

